

(referint-se a Palau-saverdera): «*Pau, Palau* i Vilajuïga...» Oït allí mateix *pāu* i amb gentilici *pauencs* (Casac. 1920); id. a Vilajuïga (1931, exc. 231), i a Llançà (XXII, 17, 109a); a Palau-saverdera m'anomenaven també l'*Estany de Pau*, a on va el *Rec de l'Oriol* (XXII, 117.9).

MENC. ANT. Alsius cita *Pau* en un doc. de 882, però segons *Cat. Car.* la bona datació és 982: «villa *Pau*, in comitatu Petralatense» (II, 243.4, 240.22). Ja abans, però, jo el trobo el 973 en un doc. de la col·l. Moreau (vol. VI, veg. la cita a l'art. *La Salanca*); 1130: *Pao* (Kehr, *Papsturk*, p. 316); 1158: *Pavo*; 1176: Guill. de *Pavo* signa en un doc. on el Comte d'Empúries dóna una *carabum* > *caro* «llagut» (cf. *DECat.*) al mon. de St. Pere de Roda (Moreau, LVIII, 35); el 1174: Guill. de *Pavo* (*Cart. de Poblet*, p. 176). Cf. encara Monsalv. (XVII, 2210) i Alsius s.v.

ETIM. Ll. PAGUS, 'districte rural', qualificatiu que *Pau* rebria per excel·lència, dels romans de Emporiae i Rodas limítrofs de Pau.

La reducció de PAGU a *pau* és normal un cop perduda la -G- com és usual en aquest context. El mot PAGUS restà viu en l'ús romànic durant cert temps; particularment a Espanya en formes fonètiques iguals: «*in pao*» per *in pago* es troba sovint en la documentació del monestir ribagorçà d'Ovarra (en tinc diversos testimonis, ultra el que recull Mz. Pidal (d'un doc. de 862, en aquell fons) *Orig.* 268. Apareix encara com *pago*, però en contextos romànics, en docs. de Sahagún de 1199 (Staaff. *Anc. Dial. Leon*, 5.4) i 1247 (Mz. Pi. *Do. Li.* 301.7).

No fou estrany al mossàrab valencià, car trobem un *Pavos* com nom d'una pda. d'Almassora (XXIX, 138.6) a la part més pagesívola del terme.

Paua, V. *La Pava*

PAÛL i PAÛLS amb variants i derivats

La Paül. Bastants llocs menors sobretot a l'alta Ribagorça *Font de la Paul* o *des Paüls*, te. d'Envall, (XXXVII, 121.6), entre 3 i 7 k. lluny del poble de PAÛLS (Flamicell). Més al N.: *La Paül* de Beller, te. Oveix (XXXVII, § 140.5). *La Paül* d'Isclès, gran plana erma, molladiua o estepària, vora aquest poble, entre els vessants de la Ribagorçana i l'Isàvena (Oliva, *Sopeira*, *C. Int. L. Cat.* 1906, 430ss.).

Paüle amb la -e conservada pel pre-català local, i *Font de Paüle* entre Abella i Espés de Dalt, sota Sierracalbera (XIX, 119.21, i 120.12). Per a la conservació de la -e, veg. *E.T.C.* 123, 140, 146.

Barranc de la *Faül*, nom que cap al fons pren el Barranc que baixa del Port d'Erta (XIX, 168.5) amb *f < p* per ultracorrecció de la tendència *f > p* pròpia del paleo-basc de Ribagorça reaccionant contra *Fine*

> *Pine* (*E.T.C.* I, 131. p).

També en el P. Val. trobem formes amb fets semblants de fonètica mossàrab. *La Paula* pda. de Cervera del Ma. (XXVIII, 121.21) perquè la -e fou presa per la pron. *ä = e*, pròpia dels moriscos, amb la -D- de PADÛLE conservada: *Padul*, te. Tavernes de Valldigna (err. Padut, 3º 25 × 39º 03). *La Padull* Barranc de -, te. Alfara (XXXIV, 42.21).

Altres més o menys probables o incerts. *Al-Paüir*, pda. d'Otos (XXXI, 142.7), potser de *Al-paül* (-l > -r mor.): és a la part alta del Brnc. de *La Marjal*. *Platja de Paupí*, te. Oliva (XXXIII, 36.6) < *paül* (*de*) *pi*. *Les Paulines* dim. pl. f., te. Mutxamel (XXXVI, 1.02.24), cf. *Paulilles* infra. Mas de *paulo* te. Culla i Xodos (XXXIX, 68.8 i 90.12)., les aparençes són d'un NP PAULUS, però desconfiem.

EN PLURAL:

1) *Paüls de Flamicell*, poble agre. a Mont-ros. Oït *paüls* a la Pobleta de Bellvei (Casac. 1920).

MENC. ANT. 980: «in ipsa *Padule* de Mulinus» (Abadal, *P. i R.* n. 264): potser és un lloc diferent, veí o bé prolongació del mateix topònim, perquè *Molinos* no és més que 4 k. O. de *Paüls*. En tot cas és aquest en 1064: Arnau comte presta fe a Ramon, l'altre Comte de Pallars deixant-li en penyora: «*ipsas villas --- de Paduls*» (*Li. Fe. Ma.* § 47, I, 62.5).

2) *Paüs* pda. de Lluçars quasi a la r. de Castigaleu (XVIII, 144.30).

3) *Les Paüls*, poble de l'alta Ribagorça, en el camí del Pont de Suert a Benasc, en la vall que duu a Port de Fades (la partió d'aiguavessos).

PRON. *les paüls* a Casserres (XVI, 119), *las paüls* a Tolba (XVI, 163). *Les espaüls* a Taüll (XIII, 154). *Las Paüls* a Eressué (XLVII, 48). *Alz espaüls* a Pont de Suert, i a Perafita de Fades (XIX, 107107.15, 124.4).

MENC. ANT. «*villa ipsas padules*, q. dicunt Archas» (SerranoS., *N.H.Rbga.* 434); 1276 i 1277: *Los Pabuls* (Soldevila, *Pere el Gran* I, 2ª., 77, 83); 1281: *Les Pabuls* (CCandi, *Mi. Hui. Ca.*); 1495: «*Vila Nova de les Pauls*, 40 *San Pere*, 9 focs, *Çuyls*» (Fogatge...); 1554: «lugar de Arcas del Prior d'Obarre, afr. lug. de San Paulino y lug. de la *Paüll*» (Moner, *B. Escr. Rbg.* 98), id. citat amb *Villarüé La Paull* (id. p. 54); 1620: *Las Pauls* (*Bu. Ass. Exc.* XI, 124).

4) Barranc de *Paüls* en el te. d'Aulet XIX, 90.23.

5) A la Vall de Meià: Sta. Maria de *Paüls*, 1089, junt amb donacions de SdUrg., Solsona i Sorba (Arx. Sols.); 1075: Sta. Maria de *Padules*, donació al mon. de Gualter, junt amb altres a Meià, Oliola, Montmagastre etc. (Arx. Sols.). Avui es diu *Paüs*, a la base del Montsec, pujant cap al Coll d'*Orenga* per on es passa la serra cap a la Conca de Tremp (Vila Sunyer *B.C.E.C.* XII, 203): hi ha l'*avenc* o «queranta de *paüs*» oït a Vilanova de Meià (XVII, 35, 38).

6) *Paüls*, poble en una vall dels Ports de Tortosa, al NO. de Tortosa: oït *paüls* als Reguers, Roquetes,